

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

Ընդունված է 2017 թվականի նոյեմբերի 15-ին

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀՈԴՎԱԾ 3. ՕՐԵՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

1) պաշտպանություն՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականությունը, սահմանների անձեռնմխելիությունը և անվտանգությունը, այդ թվում՝ քաղաքացիների պաշտպանվածությունը, ռազմական սպառնալիքներից ապահովելու նպատակով խաղաղ ժամանակ և ռազմական դրության պայմաններում քաղաքական, ռազմական, տնտեսական, տեղեկատվական, սոցիալական, իրավական և այլ բնույթի միջոցների կիրառման ու միջոցառումների իրականացման ընդհանրություն.

2) պաշտպանության ոլորտի քաղաքականություն՝ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ապահովման գերակայությունների սահմանում և իրականացում, այդ թվում՝ պաշտպանության ռազմավարական պլանավորման և պաշտպանության ռազմավարական վերանայման, ռազմավարական առաջնորդող փաստաթղթերի ընդունման միջոցով.

3) պաշտպանության ռազմավարական պլանավորում՝ ռազմական անվտանգության համակարգի կարողությունների և կառուցվածքի պլանավորմանն ու զարգացմանն ուղղված համընդգրկուն, աստիճանակարգված, հեռանկարին միտված և շարունակական գործընթաց.

4) պաշտպանության ռազմավարական վերանայում՝ անվտանգության միջավայրի, առկա և հավանական ռազմական սպառնալիքների, դրանց չեզոքացման հասանելի ռեսուրսների և հնարավորությունների համակողմանի գնահատման հիման վրա պաշտպանության ռազմավարական պլանավորման նպատակների և խնդիրների սահմանում.

5) պետության ռազմական անվտանգության համակարգ՝ պաշտպանության ոլորտի վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց, զինված ուժերի, այլ զորքերի, զինված ուժերի միացյալ կազմավորումների, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի, ~~աշխարհագրի~~, ինչպես նաև ռազմաարդյունաբերական համալիրի և ռազմական անվտանգության խնդիրների լուծման գործառույթներ իրականացնող, ներառյալ՝ զորահավաքային առաջադրանքներ ունեցող կազմակերպությունների ամբողջություն.

6) զինված ուժեր՝ պետական ռազմական կառույց, որն ապահովում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ռազմական բաղադրիչը.

7) այլ զորքեր՝ ոստիկանության զորքեր, սահմանապահ զորքեր, պետական պահպանության ծառայություն և ազգային անվտանգության հատուկ ստորաբաժանումներ.

8) զինված ուժերի միացյալ կազմավորումներ՝ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի մասնակցությամբ ստեղծվող միջազգային ուժեր.

9) քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժեր՝ քաղաքացիական պաշտպանության և փրկարարական ստորաբաժանումներ.

~~9.1) աշխարհագրոր՝ քաղաքացիների կամավորության և տարածքային սկզբունքով զինված ուժերի գլխավոր շտաբի ենթակայությամբ գործող ստորաբաժանումների համալիր, որում ընդգրկված քաղաքացիները մասնակցում են Հայաստանի Հանրապետության զինված պաշտպանությանը.~~

10) ռազմաարդյունաբերական համալիր՝ գիտական, գիտաարտադրական, արտադրական և այլ բնույթի կազմակերպությունների ու պետական մարմինների համակարգ, որի գործունեությունն ուղղված է պետության ռազմատեխնիկական քաղաքականության կենսագործմանը.

11) զորահավաքային նախապատրաստություն՝ պետությունը զինված հարձակումից պաշտպանելու և պատերազմի ժամանակ զինված ուժերի և այլ զորքերի, տնտեսության ու բնակչության պահանջմունքները բավարարելու նպատակով պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից՝ կազմակերպությունների կողմից և քաղաքացիների մասնակցությամբ խաղաղ ժամանակ իրականացվող միջոցառումների ամբողջություն.

12) զորահավաք՝ պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների գործունեությունը ռազմական դրության աշխատանքային ռեժիմի, զինված ուժերը և այլ զորքերը պատերազմական ժամանակի կազմակերպման ու կազմի փոխադրելու միջոցառումների, քաղաքացիների զորահավաքային զորակոչի իրականացման համալիր.

13) պաշտպանության նպատակով տրանսպորտային միջոցների օգտագործում (այսուհետ՝ ռազմատրանսպորտային պարտականություն)՝ խաղաղ և ռազմական դրության ժամանակ պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց կողմից Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերն ու այլ զորքերը տրանսպորտային միջոցներով ապահովելու համար իրականացվող միջոցառումների համալիր.

14) զորահավաքային առաջադրանք՝ զինված ուժերի և այլ զորքերի, տնտեսության ու բնակչության պահանջմունքները պատերազմի ժամանակ բավարարելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից կազմակերպություններին առաջադրված պետական պատվեր:

(3-րդ հոդվածը փոփ. 23.03.18 ՀՕ-296-Ն, 28.10.2020 ՀՕ-466-Ն օրենքներ)

ՀՈԴՎԱԾ 4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՈՒ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

1. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանությունը կազմակերպվում և իրականացվում է օրինականության, մարդու իրավունքների ու հիմնարար ազատությունների հարգման, զինված ուժերի գործունեության նկատմամբ ժողովրդավարական և քաղաքացիական վերահսկողության, պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց ընդգրկվածության սկզբունքների հիման վրա:

ՀՈԴՎԱԾ 5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

1. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության կազմակերպումը խաղաղ ժամանակ ներառում է՝

1) պաշտպանության ոլորտի քաղաքականության հիմնական ուղղությունների սահմանումը.

2) ռազմական սպառնալիքի կանխատեսումը, գնահատումը և կանխարգելման միջոցառումների պլանավորումը.

3) պաշտպանության ոլորտի իրավական կարգավորումը.

4) անհրաժեշտ կառուցվածքով, թվակազմով, ժամանակակից սպառազինությամբ, ռազմական և այլ տեխնիկայով ու գույքով համալրված, բարձր մարտունակություն և պատրաստականություն ունեցող զինված ուժերի, այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և փրկարարական ստորաբաժանումների ստեղծումը, զարգացումը, ~~աշխարհագրի համակարգի ստեղծումը~~, ինչպես նաև դրանց ծավալման և կիրառման պլանավորումը.

5) զորահավաքային նախապատրաստությունը.

6) քաղաքացիների զինվորական հաշվառման կազմակերպումը, պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի անցկացումը, պայմանագրային զինվորական ծառայության կազմակերպումը, քաղաքացիների և տրանսպորտային միջոցների ներգրավմամբ պահեստազորային պատրաստության միջոցառումների իրականացումը.

7) միջազգային համագործակցությունը և ռազմադիվանագիտական կարողությունների ընդլայնումը.

8) քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների պլանավորումն ու իրականացումը.

9) ռազմաարդյունաբերական համալիրի զարգացումը.

10) ռազմական գործի, ռազմական գիտության և ուսուցման կազմակերպումն ու զարգացումը.

11) զինված ուժերում մարդկային ռեսուրսների պլանավորումը և ներգրավումը.

12) պաշտպանության ոլորտում տեղեկատվական անվտանգության, կիբեռանվտանգության, պետական գաղտնիքի պահպանման ապահովումը.

13) անհրաժեշտ քանակությամբ զենքի և ռազմամթերքի, ռազմական տեխնիկայի, պարենի և այլ նյութական պաշարների կուտակումը.

14) պաշտպանական ծախսերի պլանավորումը, ֆինանսավորումը և դրանց օգտագործման նկատմամբ վերահսկողությունը.

15) պաշտպանության ոլորտում գնումների գործընթացի արդյունավետ, թափանցիկ և մրցակցային սկզբունքներով իրականացումը.

16) հայրենասիրական դաստիարակության ապահովումը, ռազմամարզական բնույթի միջոցառումների կազմակերպմամբ բնակչության շրջանում առողջ ասրելակերպի խթանումը.

17) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ապահովման ուղղությամբ այլ միջոցառումների իրականացումը:

2. Զորահավաքային նախապատրաստությունը ներառում է՝

1) ռազմական անվտանգության համակարգի և տնտեսության զորահավաքային ծրագրերի ու պլանների մշակումը և հաստատումը.

2) ռազմական անվտանգության համակարգի, տնտեսության, բնակչության կենսաապահովման, կապի և տեղեկատվության համակարգերի գործունեությունը պատերազմական ժամանակաշրջանի աշխատանքային ռեժիմի փոխադրման պլանավորումը.

3) նյութական պահուստում անհրաժեշտ ապրանքների կուտակումը, դրանց պահպանումը և թարմացումը.

4) բնակչությանը ռազմական դրության ժամանակ մթերային և ոչ մթերային ապրանքներով, բժշկական սպասարկման, կապի ու տրանսպորտային միջոցներով ապահովող համակարգերի նախապատրաստումը.

5) պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում ու համապատասխան կազմակերպություններում զորահավաքային մարմինների ստեղծումը.

6) պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու համապատասխան կազմակերպությունների ղեկավարման պահեստային կետերի ստեղծումը և դրանց նախապատրաստումը.

7) քաղաքացիների կցագրումը զինված ուժերի պատերազմական ժամանակաշրջանի հաստիքներին, քաղաքացիների ամրագրումը.

8) տնտեսության, զինված ուժերի և այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության համակարգի համար անհրաժեշտ զորահավաքային հզորությունների և բնակչության պահանջմունքները բավարարող արտադրությունների ստեղծումը, զարգացումն ու պահպանումը.

9) զորահավաքային պլանների կատարման, զինված ուժերի և այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի զորահավաքային ծավալման, ~~աշխարհագրի~~ **տեղական պաշտպանության ուժերի** պատրաստության, պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, տնտեսության, բնակչության կենսաապահովման, կապի ու տեղեկատվության համակարգերի գործունեությունը պատերազմական ժամանակաշրջանի աշխատանքային ռեժիմի փոխադրման ապահովման նպատակով ուսումնավարժական հավաքների ու պարապմունքների անցկացումը.

10) պետության զորահավաքային պատրաստվածության վիճակի և իրականացման գործընթացի գնահատումը:

3. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության կազմակերպումը Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության և ռազմական գործողությունների պայմաններում ներառում է՝

1) Հայաստանի Հանրապետության անկախության, տարածքային ամբողջականության, պետական սահմանի անձեռնմխելիության և բնակչության նկատմամբ ոտնձգությանը զինված դիմակայությունը.

2) պատերազմի և (կամ) ռազմական դրության հայտարարումը, ընդհանուր կամ մասնակի զորահավաքի անցկացումը.

3) զինված ուժերի, այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի փոխադրումն անհրաժեշտ մարտական պատրաստականության վիճակի, պատերազմական ժամանակաշրջանի կազմի և կառուցվածքի, ~~աշխարհագրի~~ **տեղական պաշտպանության ուժերի** կիրառումը: Ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ այլ զորքերը, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերն անցնում են զինված ուժերի հրամանատարության օպերատիվ ենթակայության ներքո.

4) պետական և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, տնտեսության, բնակչության կենսաապահովման, կապի և տեղեկատվության համակարգի գործունեության փոխադրումը պատերազմական ժամանակաշրջանի աշխատանքային ռեժիմի: Ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ կապի և տեղեկատվության ամբողջ համակարգը՝ իր ենթակառուցվածքներով, ներառյալ՝ ռադիոհաճախականության ռեսուրսը, ապահովում է պաշտպանության շահերից բխող խնդիրների առաջնահերթ իրականացումը.

5) զորահավաքային զորակոչի իրականացումը.

6) զինված ուժերի կարիքների համար հաշվառված տրանսպորտային, կապի և այլ միջոցների, անհրաժեշտ տեխնիկայի ու սարքավորումների ներգրավումը.

7) նյութական պահուստի միջոցներով զորահավաքային կարիքների բավարարումը.

8) բնակչության կենսաապահովման համար անհրաժեշտ միջոցների նորմավորված մատակարարումը.

9) աշխատունակ բնակչության հավաքագրումը պաշտպանական կամ թիկունքային ապահովման աշխատանքների կատարման համար.

10) "Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին" Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված այլ միջոցառումների իրականացումը:

4. Պաշտպանության խնդիրներ լուծելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով նախատեսված կարգով Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կարող են տեղակայվել օտարերկրյա պետությունների զինվորական կազմավորումներ և ստորաբաժանումներ, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի ստորաբաժանումները կարող են ընդգրկվել զինված ուժերի միացյալ խմբավորման կազմում կամ գտնվել միավորված հրամանատարության ներքո:

5. Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների կատարման նպատակով զինված ուժերի ստորաբաժանումները կարող են Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս մասնակցել խաղաղապահ կամ ռազմական գործողությունների:

(5-րդ հոդվածը փոփ. 28.10.2020 ՀՕ-466-Ն, 01.03.2023 ՀՕ-82-Ն օրենքներ)

ՀՈՂՎԱԾ 8. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Անվտանգության խորհուրդը սահմանում է պաշտպանության ոլորտի քաղաքականության հիմնական ուղղությունները, այդ թվում՝

1) իրականացնում է պաշտպանության ռազմավարական պլանավորում և վերանայում.

2) հաստատում է՝

ա. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության պլանը,

բ. ռազմական պլանավորման կանոնակարգը,

գ. զինված ուժերի և այլ զորքերի զորանոցաբնակելի ֆոնդի զարգացման ծրագրերը,

դ. զինված ուժերի և այլ զորքերի բարձրագույն հրամանատարական կազմի պաշտոնների, բարձրագույն սպայական կազմի պաշտոնների և դրանց համապատասխանող բարձրագույն սպայական զինվորական կոչումների ցանկերը.

3) իրականացնում է օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

2. Սույն հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի "ա" ենթակետով նախատեսված Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության պլանը ներառում է՝

1) պաշտպանության պլանի մտահղացումը.

2) Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի կիրառման պլանը՝ ծավալման և զորահավաքային պլաններով.

3) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական պաշտպանության հանրապետական պլանը.

4) Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի զարգացման պլանը.

5) Հայաստանի Հանրապետության տարածքի պաշտպանության օպերատիվ սարքավորման պլանը.

6) Հայաստանի Հանրապետության սպառազինության և ռազմական տեխնիկայի զարգացման պետական ծրագիրը: .

7) Հայաստանի Հանրապետության տարածքային պաշտպանության պլանը:

(8-րդ հոդվածը փոփ. 07.07.2022 ՀՕ-334-Ն օրենք)

ՀՈԴՎԱԾ 15. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԸ

1. Զինված ուժերի նպատակն է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ռազմական բաղադրիչի ապահովումը:

2. Զինված ուժերի խնդիրներն են՝

1) Հայաստանի Հանրապետության վրա հնարավոր զինված հարձակման կանխումը, կասեցումը, լարվածության օջախի չեզոքացումը, ռազմական գործողությունների իրականացումը, հրադադարի կամ հաշտության պարտադրումը՝ զինված ուժերի մասնակի կամ լրիվ ծավալմամբ.

2) մասնակցությունն արտակարգ իրավիճակների կանխման, հնարավոր հետևանքների նվազեցման և վերացման աշխատանքներին ու քաղաքացիական պաշտպանության, տարահանման, որոնողափրկարարական, փրկարարական, վթարավերականգնողական, ինչպես նաև օրենքով սահմանված այլ միջոցառումների.

3) ռազմական սպառնալիքների բացահայտումը և դրանց դիմակայումը.

4) սպառազինության, ռազմական տեխնիկայի և նյութական ռեսուրսների անհրաժեշտ մարտական ու զորահավաքային հնարավորությունների ապահովումը.

5) օպերատիվ կիրառման և զորահավաքային ծավալման պլանների կատարումը.

6) միջազգային պայմանագրերով սահմանված պարտավորությունների կատարման նպատակով մասնակցությունը խաղաղապահ կամ այլ գործողությունների.

7) մասնակցությունը դիվերսիոն-հետախուզական և ահաբեկչական գործողությունների կանխմանն ու չեզոքացմանը.

8) մասնակցությունը տեղեկատվական անվտանգության ապահովման գործընթացին:

3. Զինված ուժերը կազմված են զինվորական կառավարման կենտրոնական մարմնից՝ զինված ուժերի գլխավոր շտաբից, զինվորական կառավարման այլ մարմիններից, զորամիավորումներից, միավորումներից, զորատեսակներից և զորամասերից, զինվորական հաստատություններից և զինվորական այլ կազմավորումներից: Պատերազմի կամ ռազմական դրության ժամանակ զինված ուժերի կազմում ընդգրկվում են նաև այլ զորքերը, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերը: ~~Զինված ուժերի գլխավոր շտաբի ենթակայությանը գործում է աշխարհագրորդ:~~

4. Զինված ուժերի համալրումը մարդկային ռեսուրսներով իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությունը՝ պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի, պայմանագրային զինվորական ծառայության, զորահավաքային զորակոչի միջոցով:

5. Զինված ուժերի կիրառումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, սույն օրենքով և զինված ուժերի կիրառման պլանով սահմանված կարգով:

6. Զինված ուժերի կողմից ռազմական սպառնալիքներին դիմակայման շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարը և զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը, ընդ որում, զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը, նախապես ստանալով պաշտպանության

նախարարի հաստատումը, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ հնարավորին չափ արագ իրազեկելով նրան կայացրած որոշման մասին, կարող են որոշում կայացնել զինված ուժերի սահմանափակ, անհետաձգելի, արագ արձագանքման և (կամ) հատուկ առաջադրանք կատարելու նպատակով առանձին ստորաբաժանումների և միջոցների օգտագործման վերաբերյալ: Այդպիսի որոշումների կայացման, ինչպես նաև դրանց արդյունքների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարը զեկուցում է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի սահմանած պարբերականությամբ և կարգով:

7. Անմիջական պատասխան գործողություններ ձեռնարկելու անհրաժեշտության, զինված հարձակումը կասեցնելու և (կամ) դիվերսիոն-հետախուզական խմբի ներթափանցումը կանխելու անհրաժեշտության դեպքում ստորաբաժանման գործողությունների մասին որոշումը կայացնում է տեղում գտնվող ամենաբարձրաստիճան հրամանատարը՝ նախապես համաձայնեցնելով այդպիսի որոշումներն ըստ վերադասության, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ հնարավորին չափ սեղմ ժամկետում զեկուցելով վերադաս ղեկավարությանը կայացրած որոշման մասին: Բոլոր նման դեպքերում ձեռնարկվող քայլերը պետք է լինեն համաչափ և սահմանափակվեն անմիջական վերահաս վտանգը կանխելու նպատակով:

8. Զինված ուժերը քաղաքական հարցերում պահպանում են չեզոքություն, զինված ուժերում և այլ զորքերում կուսակցությունների, միավորումների, կրոնական կազմակերպությունների և արհեստակցական միությունների ստեղծումը, ինչպես նաև զորամասերի, զինվորական կազմակերպությունների, ռազմաուսումնական հաստատությունների տարածքում կուսակցական կամ կրոնական քարոզչությունն արգելվում են: Զինված ուժերում Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու գործունեությունը կարգավորվում է օրենքով:

(15-րդ հոդվածը փոփ. 28.10.2020 <Օ-466-Ն օրենք)

ՀՈԴՎԱԾ 17. ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ՇՏԱԲԸ

1. Զինված ուժերի գլխավոր շտաբը Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությանը ենթակա մարմին է:

2. Զինված ուժերի գլխավոր շտաբը՝

1) հանդիսանում է զինված ուժերի, իսկ ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ՝ նաև այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի օպերատիվ կառավարման մարմինը.

2) ապահովում է զինված ուժերի ծավալումը և ռազմական դրության ու պատերազմի ժամանակ զինված ուժերի և այլ զորքերի կիրառումը՝ զինված ուժերի կիրառման պլանի համաձայն.

3) պատասխանատու է զինված ուժերի օպերատիվ, զորահավաքային և մարտական պատրաստության, մարտական և զորահավաքային պատրաստականության, զինված ուժերի անձնակազմի բարոյահոգեբանական պատրաստության, զինվորական կարգապահության և հայրենասիրական դաստիարակության գործընթացի ապահովման համար.

4) իր լիազորությունների սահմաններում պատասխանատու է զինված ուժերի օպերատիվ, տեխնիկական և թիկունքային ապահովման համար.

5) իր լիազորությունների սահմաններում իրականացնում է զինված ուժերը ռազմական տեխնիկայով, սպառազինությամբ և նյութական այլ միջոցներով ընթացիկ ու հեռանկարային կարիքների և այդ միջոցների բաշխման պլանավորման գործընթացը.

6) իրականացնում է հավանական պատերազմի և ռազմական գործողությունների վարման ձևերի ու եղանակների, ռազմական սպառնալիքների կանխատեսումը, գնահատումը և կանխարգելման միջոցառումների պլանավորումը.

7) իրականացնում է հետախուզական գործունեություն պաշտպանության և անվտանգության նպատակով.

8) ապահովում է զինված ուժերում տեղեկատվական անվտանգության կազմակերպման գործընթացը, պետական գաղտնիքի պահպանման միջոցառումների իրականացումը.

9) ապահովում է պահեստազորային պատրաստության, ~~աշխարհագրի պատրաստության և կիրառման~~ պլանավորումն ու իրականացումը.

10) խաղաղ ժամանակ կազմակերպում է զինված ուժերի կապի և տեղեկատվության համակարգի գործունեությունն ու զարգացումը, պլանավորում և ապահովում է դրա կիրառումը ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ.

11) համակարգում է այլ զորքերի և ռազմական դրության ժամանակ ստեղծվող հատուկ ստորաբաժանումների զորահավաքային պատրաստությունը, վերահսկում է դրանց զորահավաքային պատրաստականությունը.

12) կազմակերպում և ղեկավարում է զինված ուժերում գյուտարարական և նորարարական աշխատանքները.

13) իր իրավասության սահմաններում, միջազգային պայմանագրերին համապատասխան, իրականացնում է միջազգային ռազմական համագործակցություն օտարերկրյա պետությունների զինված ուժերի և միջազգային կազմակերպությունների հետ.

14) մասնակցում է՝

ա. զինված ուժերի կադրային քաղաքականության մշակմանը և իր լիազորությունների շրջանակներում դրա իրականացմանը,

բ. ռազմագիտական և ռազմակրթական ծրագրերի մշակմանը.

15) իր իրավասության շրջանակներում աջակցում է զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալական պաշտպանության ապահովման գործընթացին.

16) իրականացնում է պաշտպանության ոլորտում օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

(17-րդ հոդվածը փոփ. 23.03.18 ՀՕ-296-Ն, 16.07.2020 ՀՕ-383-Ն, 28.10.2020 ՀՕ-466-Ն, 07.07.2022 ՀՕ-334-Ն /գործում է սույն օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի "բ" ենթակետով նախատեսված իրավական ակտերն ուժի մեջ մտնելու պահից / օրենքներ)

ԳԼՈՒԽ 6

ԶՈՐԱՀԱՎԱՔԱՅԻՆ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶՈՐԱՀԱՎԱՔԻ

ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ, ՌԱԶՄԱՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԶՈՐԱՀԱՎԱՔԱՅԻՆ

ԶՈՐԱԿՈՂԸ, ԱՇԽԱՐՀԱԶՈՐԸ **ՏԵՂԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՃԵՐԸ**

(վերնագիրը փոփ. 28.10.2020 ՀՕ-466-Ն օրենք)

~~ՀՈԴՎԱԾ 29.1. ԱՇԽԱՐՀԱԶՈՐԸ~~

1. Աշխարհագրը Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության կամ ռազմական գործողությունների պայմաններում Հայաստանի Հանրապետության զինված պաշտպանությանը կամավորության սկզբունքով քաղաքացիների մասնակցության համակարգ է:

2. Աշխարհագրի նպատակներն են՝

1) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանությանը համընդհանուր և համազգային բնույթ հաղորդելը.

2) հակառակորդի դիվերսիոն կամ ահաբեկչական կամ հետախուզական կամ հատուկ օպերացիաների ուժերի և այլ գործողություններից Հայաստանի Հանրապետության տարածքի, բնակչության և ենթակառուցվածքների պաշտպանության պլանավորված միջոցառումների իրականացմանն աջակցությունը.

3) Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի և այլ զորքերի կիրառման, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու հատուկ և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների կենսագործունեության ապահովմանն աջակցությունը:

3. Աշխարհագրի կիրառումը ներառում է՝

1) մասնակցությունը Հայաստանի Հանրապետության սահմանների կամ հակառակորդի հետ շփման գծի վտանգված հատվածների զինված պաշտպանությանը.

2) մասնակցությունը հակառակորդի դիվերսիոն կամ ահաբեկչական կամ հետախուզական կամ հատուկ օպերացիաների ուժերի և այլ գործողությունների դեմ պայքարին.

3) մասնակցությունը հատուկ և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների զինված պաշտպանությանը.

4) մասնակցությունը զորքերի և բնակչության զանգվածային տեղաշարժի կենտրոնական երթուղիների զինված պահպանությանը և պաշտպանությանը.

5) մասնակցությունը քաղաքացիական պաշտպանությանը:

4. Աշխարհագրի համակարգը գործում է տարածքային սկզբունքով և ըստ Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման՝ պայմանականորեն բաղկացած է գորամիավորումներից և դրանց ենթակա բրիգադներից ու գումարտակներից: Աշխարհագրի կառուցվածքը, պատրաստության և կիրառման պլանները հաստատվում են Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետի հրամանով:

5. Աշխարհագրի ընդհանուր ղեկավարումն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը, իսկ անմիջական ղեկավարումը՝ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի տարածքային պաշտպանության և պահեստային ուժերի հրամանատարությունը (այսուհետ՝ հրամանատարություն):

6. Աշխարհագրային գորամիավորման ղեկավարը (հրամանատարը) խաղաղ և պատերազմի ժամանակ համապատասխան տարածքային կառավարման մարմնի ղեկավարի տեղակալն է, իսկ Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետի տեղակալը:

7. Աշխարհագրային բրիգադի ղեկավարը (հրամանատարը) խաղաղ և պատերազմի ժամանակ համապատասխան քաղաքային բնակավայր ընդգրկող կամ միավորված համայնքի ղեկավարի տեղակալն է, իսկ Երևան քաղաքի վարչական շրջաններում՝ վարչական շրջանի ղեկավարի տեղակալը:

8. Աշխարհագրային գումարտակի ղեկավարը (հրամանատարը) խաղաղ և պատերազմի ժամանակ գյուղական բնակավայրեր ներառող չմիավորված համայնքի ղեկավարի տեղակալն է կամ միավորված համայնքի կազմում ներառված բնակավայրի վարչական ղեկավարը:

9. Սույն հոդվածի 6-8-րդ հոդվածներով սահմանված աշխարհագրային գորամիավորումների և դրանց ենթակա բրիգադների ու գումարտակների ղեկավարումն իրականացվում է աշխարհագրի պատրաստության ու կիրառման պլանների համաձայն:

10. Աշխարհագրային պայմանական բրիգադների և գումարտակների համալրումն աշխարհագրայիններով (այսուհետ՝ նաև՝ աշխարհագրայինի հավաքագրում) տարածքային սկզբունքով իրականացնում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության զորակոչային և զորահավաքային համալրման տարածքային ստորաբաժանումները՝ պահեստագրում հաշվառված և պատերազմական ժամանակի հաստիքների չկցագրված քաղաքացիներից, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինները՝ համապատասխան համայնքում (Երևան քաղաքում՝ ըստ վարչական շրջանների) հաշվառված քաղաքացիներից:

11. Աշխարհագրայինի հավաքագրման հիմքը նրա հետ կնքված պայմանագիրն է: Պայմանագիր չի կարող կնքվել այն քաղաքացու հետ՝

1) որը ենթակա է պարտադիր զինվորական ծառայության:

2) որը հանդիսանում է զինծառայող կամ ոստիկանության ծառայող կամ փրկարար ծառայող կամ քրեակատարողական ծառայող կամ հարկադիր ծառայող:

3) որը պատիժ է կրում ազատագրկման կամ կարճաժամկետ ազատագրկման ձևով, կամ որի նկատմամբ իրականացվում է քրեական հետապնդում:

12. Հավաքագրված աշխարհագրայինների անվանացուցակները և կնքված պայմանագրերը ներկայացվում են հրամանատարություն: Աշխարհագրայինին ամրակցվում է զենք, հատկացվում է զինվորական համազգեստ, և աշխարհագրայինը նշանակվում է համապատասխան պաշտոնի հրամանատարության ղեկավարի (պետի) հրամանով: Աշխարհագրայիններին զենքի ամրակցման և պահպանման կարգը, կնքվող պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարի հրամանով:

13. Աշխարհագրայինների պատրաստությունն իրականացվում է պատրաստության պլանների համաձայն անցկացվող պարապմունքների և վարժանքների միջոցով՝ հրամանատարության ղեկավարի (պետի) հրամանով: Աշխատող աշխարհագրայինների պատրաստության և կիրառման գործընթացի վրա տարածվում են Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 124-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի պահանջները: Աշխարհագրայինները պատրաստության և կիրառման ընթացքում ապահովվում են անվճար սննդով՝ զինծառայողների համար սահմանված կարգով, ինչպես նաև այդ ժամանակահատվածում նրանց հաշվարկվում է դրամական ապահովություն՝ ըստ նշանակված զինվորական պաշտոնների պայմանագրային զինծառայողների համար օրենքով սահմանված չափով:

(29.1-ին հոդվածը լրաց. 28.10.2020 ՀՕ-466-Ն, 09.06.2022 ՀՕ-231-Ն 07.07.2022 ՀՕ-334-Ն օրենքներ)

Հոդված 29.2. Տեղական պաշտպանության ուժերը

1. Տեղական պաշտպանության ուժերը կազմավորվում են որպես համայնքի պաշտպանության սյորաբաժանումներ:

2. Տեղական պաշտպանության ուժերի խնդիրներն են՝

1) մասնակցությունը Հայաստանի Հանրապետության սահմանների պահպանությանն ու պաշտպանությանը.

2) Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման հետմղման ժամանակ առանձին մարտական խնդիրների կատարումը՝ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի միավորումների և զորամասերի հետ համատեղ.

3) մասնակցությունը հակառակորդի դիվերսիոն կամ ահաբեկչական կամ հետախուզական կամ հատուկ օպերացիաների ուժերի և այլ գործողությունների դեմ պայքարին.

4) ռազմական, հատուկ և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների, բնակչության պաշտպանությանն աջակցությունը:

3. Տեղական պաշտպանության ուժերի ընդհանուր ղեկավարումն իրականացնում է Կոմանդիրը՝ համայնքի վարչական տարածքի պաշտպանությունն ապահովող Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի համապատասխան զորամիավորումը: Տեղական պաշտպանության ուժերը ներառվում են զորամիավորման ենթակայությամբ գործող զորամասերի կազմում՝ որպես աջակցող ստորաբաժանումներ:

4. Տեղական պաշտպանության ուժերի ստորաբաժանումները (այսուհետ՝ ստորաբաժանումներ) համալրվում են Կոմանդիրը համայնքում հաշվառված, պատերազմական ժամանակաշրջանի հաստիքներին չկցագրված և պահեստագործի երկրորդ խմբում հաշվառված կամ զինվորական հաշվառումից հանված անձանցով՝ կամավորության սկզբունքով: Ստորաբաժանման կազմում անձի ներառման հիմքը նրա հետ կնքված պայմանագիրն է, որը չի համարվում զինվորական ծառայություն անցնելու պայմանագիր: Պայմանագիր չի կարող կնքվել այն անձի հետ՝

1) ով ենթակա է պարտադիր զինվորական ծառայության,

2) ով հանդիսանում է զինծառայող կամ ոստիկանության ծառայող կամ փրկարար ծառայող կամ քրեակատարողական ծառայող կամ հարկադիր ծառայող,

3) ով պարտ է կրում ազատագրկման կամ կարճաժամկետ ազատագրկման ձևով, կամ ում նկատմամբ իրականացվում է քրեական հետապնդում:

5. Ստորաբաժանումների համալրումը և պայմանագրերի կնքումն իրականացնում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության զինվորական

կոմիսարիատները՝ համագործակցելով սույն հոդվածի 3-րդ մասում նշված գործառնների հետ:

6. Ստորաբաժանումները խաղաղ ժամանակ անցնում են պատրաստություն՝ համայնքի փարածքի պաշտպանության խնդիրների ապահովման ուղղությամբ, որն իրականացվում է համապատասխան գործառնի պատրաստության պլանների համաձայն անցկացվող պարապմունքների և վարժանքների միջոցով: Ստորաբաժանումների կիրառումը, այդ թվում նաև Հայաստանի Հանրապետության սահմանների պահպանության և պաշտպանության նպատակով, իրականացվում է գործառնի վերջին հրամանատարի հրամանով՝ ըստ այն գործառնի մարտական խնդիրների, որի կազմում ներառված է ստորաբաժանումը:

7. Ստորաբաժանումներում ներգրավված անձին հատկացվում է զինվորական համազգեստ, պատրաստության և կիրառման ժամանակահատվածում նրան ամրակցվում է զենք, ապահովվում է անվճար սննդով և բժշկական սպասարկմամբ՝ զինծառայողների համար սահմանված կարգով, նրա համար հաշվարկվում է դրամական ապահովություն՝ ըստ նշանակված (զբաղեցրած) զինվորական պաշտոնի՝ պայմանագրային զինծառայողների համար օրենքով սահմանված չափով: Ստորաբաժանումներում ներգրավված անձի վրա, կնքված պայմանագրի շրջանակներում պատրաստության և կիրառման ժամանակահատվածում, փարածվում են զինվորական կանոնագրքերի պահանջները և զինծառայողների նկատմամբ օրենքով սահմանված պատասխանատվությունը: Ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ ստորաբաժանումների կիրառման ժամանակահատվածում ստորաբաժանումներում ներգրավված աշխատող անձանց վրա փարածվում են Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 124-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի պահանջները: Ստորաբաժանումների կազմում ներգրավված անձանց զենքի ամրակցման և պահպանման կարգը, կնքվող պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարի հրամանով: